

[A. M. Hansen.]

flerklassede Skoler — saa forstaar man, at saa uensartede Forhold inden for det Omraade, der her skal lovgives om, gør det vanskeligt at skabe en Lovgivning, der blot i nogen Grad tilfredsstiller til alle Sider.

Det er vel ogsaa derfor, at der næsten altid er saa stor Unighed, naar der arbejdes med Lovgivning paa Skolens Omraade. Den store Skolekommission, hvis Arbejde danner Baggrunden for det foreliggende Forslag, naaede da heller ikke til Enighed om ret mange Paragraffer dette Spørgsmaal vedrørende, men saa meget mere er der Grund til at lægge Mærke til, at Kommissionen naaede til Enighed om *visse* Grundsynspunkter, og det er netop disse, som danner Grundlaget for det foreliggende Forslag.

Disse Grundsynspunkter er i Hovedsagen for det første, at Folkeskolen skal have sit Maal i sig selv. Den skal ikke være en Forstue til den lærde Skole, nej, den skal være et selvstændigt Hus, hvor alle Landets Børn kan befinde sig vel og faa den grundlæggende Undervisning, der svarer til deres Alder, Evner og Anlæg. Der skal for det andet ikke dynges op en Mangfoldighed af nye Fag. Nej, Maalet er fyldige og solide Kundskaber i de almindelige Skolefag, ikke en overfladisk Viden Besked om lidt af hvert, men en Uddybelse af Fagene. Ikke mangt, men meget, skrev Erslev for mange Aar siden i sin Lærebog i Geografi. I Virkeligheden synes jeg, at dette Motto kunde staa over den nye Folkeskole.

Er man nu klar over og enig om Maalet for Folkeskoleundervisningen, saa drejer det sig om Midlerne, Vejen frem mod Maalet, og ogsaa her er der i den store Skolekommission Enighed, idet det i Betænkningen siges, at Midlerne maa være mere Tid, en bedre Klassedeling og en Undervisning, der kalder paa Børnenes Selvvirksomhed, en Undervisning, der sætter i Gang, ikke gør færdig. Om disse Grundsynspunkter skulde jeg tro, at der ogsaa kunde opnaas Enighed her i Rigsdagen, og ud fra disse Grundprincipper kan jeg ogsaa i det væsentlige give Tilslutning til det foreliggende Forslag.

Det er, som det allerede er sagt af tidligere Talere, ugørligt i den halve Time, der efter Forretningsordenen staa til Raadighed, at komme udførligt ind paa Forslagets mange Enkeltheder, men det er jo heller ikke nødvendigt, det maa gøres i det kommende Udvalg. Jeg skal nøjes med at

fremdrage det, jeg anser for det væsentlige i de forskellige Afsnit.

Forslaget gaar ud paa at ophæve Forskellen mellem Købstadskoleordningen og Landsbyskoleordningen. Herom ønsker jeg at sige, at denne Forskel lader sig nu ikke ophæve i Realiteten. Medens man i de allerfleste Købstadskoler og i mange af de købstadordnede Landsbyskoler uden større Vanskelighed vil kunne indføre den i Lovforslaget krævede Gaffeldeling af Mellemskolen, saaledes at man ved Siden af den bestaaende Mellemskole, den teoretiske, kan oprette den saakaldte praktiske Mellemskole, den eksamensfri Mellemskole, hvor Undervisningen er tilrettelagt med Hensyntagen til det praktiske Livs Krav, vil en saadan Skoleform være udelukkét i de allerfleste Landsbyskoler paa Grund af, at Børneantallet er for lille. Det aldeles overvejende Tal af Landsbyskoler har et Børneantal paa under 75 og 80, og derfor møder man her en uoverstigelig Hindring for den tilstrækkeligt kraftige Klassedeling. Jeg skal straks indrømme, at Vanskelighederne i nogle Tilfælde vil kunne overvindes ved Bestemmelserne i Forslaget om Oprettelse af Mellemskoler, som gøres til Centralskoler inden for større Omraader, derved at flere Skoledistrikter, ja, endog flere Kommuner kan slaa sig sammen om Oprettelse af en saadan Centralskole — Bestemmelsen i Lovforslagets § 13 om, at der i flere Kommuner kan dannes et Skoleforbund, sigter jo dertil. Den Vanskelighed, der ved en saadan Ordning straks melder sig, er jo den lange Skolevej, men ogsaa den Vanskelighed kan overvindes med de Samfærdselsmidler, der i vore Dage staa til Raadighed. Selv om man nu tør gaa ud fra, at man nogle Steder vil ordne sig paa anden Maade, saa tror jeg dog, man skal regne med, at man de fleste Steder vil ordne sit Skolevæsen inden for de bestaaende Distrikter eller i hvert Tilfælde inden for de bestaaende Sognegrænser. Jeg kan ikke se, at Udviklingen i de senere Aar er gaaet stærkt i Retning af Oprettelsen af Centralskoler; tværtimod viser mange Erfaringer, at et Skoledistrikts Beboere holder fast ved Bevarelsen af deres egen Skole. Det vil derfor efter min Mening gaa saaledes, at det alt overvejende Antal af Landsbyskoler vil høre hjemme i den Afdeling, der i Forslaget er kaldt Folkeskoler af B.-Formen, og da Landsbyskolen huser de 65 pCt. af Danmarks Skolebørn, vil man forstaa, at det vigtigste i det foreliggende Forslag er, hvad Forslaget betyder af Reformen for den alminde-